

กัญชงกับความเชื่อของชาวม้ง หมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง
อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่*
Hemp and Hmong Beliefs in Mae Sa Mai Village,
Pong Yaeng Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai Province

¹ธราทิพย์ สมจันทร์ตา, ²พิมวิภา มลอา และ
³ตุลาภรณ์ แสนปรน

¹Tharathip Somjanta, ²Pimwipa Molar and
³Tulaphorn Saenpron

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
Lampang Rajabhat University

¹Corresponding Author E-mail: tsomjanta@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพืชกัญชงที่มีต่อความเชื่อของชาวม้ง ในหมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์ประชาชนชาวบ้าน และผู้นำชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า 1) พืชกัญชงมีอิทธิพลต่อความเชื่อและเกี่ยวข้องกับ ประเพณีของชาวม้งมาอย่างช้านาน เมื่อมีกิจกรรมที่สำคัญจะต้องมีการนำเอาพืชกัญชงมาเป็นส่วนหนึ่งในงานพิธี 2) พืชกัญชงเป็นสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อจนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่ได้รับการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ประกอบด้วย (1) ความเชื่อด้านการรักษาพยาบาล (2) ความเชื่อเรื่องการปิดเป่าสิ่งชั่วร้าย และ (3) ความเชื่อในผีบรรพบุรุษ ซึ่งชาวม้งมีความเชื่อว่าพืชกัญชงที่นำมาใช้ในพิธีกรรมและประเพณีจะทำให้ตนเองปลอดภัยและอยู่อย่างปกติสุข

คำสำคัญ: กัญชง; ความเชื่อ; ชาวม้ง

Abstract

This research is a qualitative research having objective to study beliefs of Hmong on hemp in Mae Sa Mao village, Pong Yaeng Sub-district, Mae Rim District, Chiang Mai province. The data were derived from documents and interviews of intellectuals and community leaders.

The research found that 1) the hemp has been influence over the beliefs and traditions of Hmong for a long time. It was a part of their traditional ceremonies.

2) The hemp became a symbol of their beliefs which was inherited by Hmong until now. The beliefs were composed of (1) illness, (2) evil exorcise, and (3) ancestral spirit. Hmong has been believed that the hemp used in the worship and tradition will make them safe and happy in living.

Keywords: Hemp; Hmong; Belief

บทนำ

ชาวเขาเผ่าม้งเป็นชาติพันธุ์หนึ่งที่มีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับประเพณี และความเชื่อที่มีแบบแผนเฉพาะตน ทั้งด้านเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่ล้วนมาจากบรรพบุรุษบรรพชนได้ปฏิบัติสืบต่อกันมา และอาชีพของชาวเผ่าส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม บางครั้งเกิดการเจ็บไข้ได้ป่วยต้องพึ่งพืชสมุนไพรที่หาได้และใช้เป็นประจำเพื่อให้เกิดความบรรเทา และพืชที่นำมาใช้ในวิถีชีวิตของชาวเขาเผ่าม้งคือกัญชง จึงทำให้พืชชนิดนี้มีอิทธิพลต่อความเชื่อของชาวเขาเผ่าม้ง หมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

กัญชง หรือพืชที่หลายคนรู้จักกันในชื่อยาเสพติดให้โทษประเภท 5 เนื่องจาก กัญชง มีต้นกำเนิดมาจากพืชชนิดเดียวกันกับกัญชา แต่กัญชงนั้นจะมีฤทธิ์ทางสารเสพติดที่ต่ำกว่ามากและมีคุณภาพมากกว่าที่จะผลิตสารเสพติด กัญชงเป็นพืชเส้นใยสูง มีความยืดหยุ่น แข็งแรง และทนทานสูง เป็นพืชที่มีวิถีชีวิต และความผูกพันต่อชาวเขา ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชนเผ่า จึงมีการเพาะปลูกบนพื้นที่สูงของประเทศโดยเฉพาะชนเขาเผ่าม้งมายาวนาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในอดีตพืชกัญชงนั้นจะถือว่าไม่ผิดกฎหมาย แต่สมัยนี้รัฐได้ออกนโยบายว่ากัญชงนั้นถือเป็นพืชที่ผิดกฎหมาย เวลาปลูกจึงต้องมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ขึ้นมาควบคุมเดิมทีเวลาจะปลูกพืชกัญชงก็สามารถที่จะเก็บเมล็ดแก่แล้วนำไปปลูกต่อได้ในปีต่อไป แต่เมื่อ 10 ปีต่อมา ป.ป.ส. เข้ามาควบคุมไม่ให้มีการเก็บเมล็ดของพืชกัญชงปลูกเอง จึงต้องมีการไปขอเมล็ดจาก ป.ป.ส. เพื่อนำมาปลูก ซึ่งต้องใช้เวลากว่าครึ่งปี โดยผ่านองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และจังหวัด ซึ่งขนาดพื้นที่ที่จะปลูกพืชกัญชงนั้นได้จะมี ป.ป.ส. เข้ามาจำกัดพื้นที่ไว้ให้สำหรับปลูก ซึ่งชาวบ้านจะสามารถปลูกปริมาณเท่าไรก็ได้ แต่ต้องมีพื้นที่ที่จำกัด ซึ่งพื้นที่ที่ยกเว้นจะมีเขต อำเภอแม่ริม อำเภอแม่สอด อำเภอพบพระ เมื่อรัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของพืชกัญชงที่มีต่อชาวเขาแล้ว จึงได้มีการสนับสนุนให้มีการส่งเสริมกัญชงนั้นเป็นพืชเศรษฐกิจภายใต้การกำหนดระบบการควบคุมที่เหมาะสม เนื่องจากกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตผลิต จำหน่าย หรือมีไว้ครอบครองมีจำกัด¹

ชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2484 และต่อมาจึงมีผู้คนอพยพเข้ามาที่ละครอบครัว สองครอบครัว ซึ่งช่วงระหว่างนั้น ทางราชการได้มีคำสั่งให้ย้ายไปอยู่ต๋อยปุ๋ยให้หมด เพราะที่ต๋อยปุ๋ยมีโรงเรียนและถนน ให้ย้ายไปเพื่อบุตรหลานจะได้เรียนหนังสือ แต่ระหว่างที่หมู่บ้านแม่สาเก่ากำลังถูกอพยพ ก็ได้มีกลุ่มแซ่ซังอพยพมาจากต๋อยสามหมื่นเข้ามาสมทบกับกลุ่มที่ไม่ได้ย้าย จึงได้มีการรวมกลุ่มและได้มีการ

¹ สัมภาษณ์ บรรพต รัตนดิถกุล, 2 ธันวาคม 2561.

ตั้งหมู่บ้านแม่สาใหม่ขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจากการศึกษาชาวเขาเผ่าม้งในหมู่บ้านแม่สาใหม่นั้น ยังคงมีประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อของตนเองที่ยังคงมีชีวิตผูกพันกับพืชกัญชง และใยกัญชงตั้งแต่เกิดอยู่มาก ซึ่งจะแทรกซึมอยู่ในประเพณีต่างๆ เช่น การเกิด ก็ได้มีนำใยกัญชงมาทอแล้วสวมใส่ให้เด็กแรกเกิด ได้มีการนำเส้นใยกัญชงมาผูกข้อมือเรียกขวัญเด็ก การแต่งงาน ก็ได้มีนำใยกัญชงมาทอแล้วสวมใส่ในงานพิธี ได้มีการนำเส้นใยกัญชงนั้นมาผูกข้อมือข้อมือให้คู่บ่าวสาวเพื่อเป็นสิริมงคล และเมื่อเสียชีวิตลงก็มีการนำเส้นใยกัญชงเข้ามามีส่วนร่วมในการทำพิธีกรรมเพื่อให้ผู้เสียชีวิตนั้นได้ไปอย่างสุคติ โดยจะสังเกตได้ว่ากัญชงนั้นจะอยู่ในทุกๆ ช่วงเวลาของการใช้ชีวิตโดยจะผ่านเป็นประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อของชาวเผ่าม้งบ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ดังนั้น ผู้วิจัยได้มองเห็นความสำคัญของชาวเขาเผ่าม้งที่ได้นำพืชกัญชงมาใช้ในประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อของชาวเขาเผ่าม้งได้อย่างหลากหลาย และไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านยาเสพติดในชุมชน ทำให้เกิดประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเกี่ยวกับกัญชงที่มีต่อประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อ ในหมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในเชิงคติชนวิทยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพืชกัญชงที่มีต่อความเชื่อของชาวเผ่าม้ง ในหมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาคั้งนี้มีขอบเขตดังนี้ 1) ด้านประชากร ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน หมอยาพื้นบ้าน 2) ด้านพื้นที่ในการวิจัย ได้แก่ หมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการดำเนินการวิจัย

ขั้นการสำรวจและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชาวเผ่าม้งในหมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลเกี่ยวกับพืชกัญชง และเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์โดยตรงจากผู้ให้ข้อมูล คือ ปราชญ์ชาวบ้าน หมอยาพื้นบ้าน ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน การนำพืชกัญชงมาใช้เกี่ยวกับประเพณี พิธีกรรมและความเชื่อของชาวเผ่าม้ง

ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาเรียบเรียงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตรวจสอบข้อมูลกับบุคคลที่ให้ข้อมูล

ขั้นการนำเสนอ

ผู้วิจัยสรุปผลตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ และนำเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขั้นการสรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสรุปตามความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์อย่างละเอียด คือ ศึกษาความสำคัญของพืชกัญชงที่มีต่อความเชื่อของชาวม้ง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาประเพณีกัญชงกับความเชื่อของชาวม้ง หมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ พบประเพณี คือ การเกิด การแต่งงาน และงานศพ และพบความเชื่อที่ปรากฏในประเพณีของชาวม้ง คือ ความเชื่อด้านการรักษาความเจ็บป่วย ความเชื่อเรื่องการปิดป่า สิ่งชั่วร้าย และความเชื่อในผีบรรพบุรุษ ดังนี้

ประเพณีของชาวม้ง หมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

1) ประเพณีการเกิด กัญชงถือว่าเป็นพืชที่อยู่กับวัฒนธรรมของชาวม้งมาตั้งแต่เกิด ตั้งแต่เริ่มออกจากครรภ์สู่โลก ซึ่งในอดีตไม่มีเครื่องมือแพทย์ที่ทันสมัยเหมือนเช่นปัจจุบัน มีเพียงหมอตำแยเท่านั้น เมื่อถึงกำหนดหญิงครรภ์แก่ หมอตำแยก็จะเป็นผู้ทำคลอดให้ โดยจะนำเส้นใยกัญชงที่ปลอกเปลือกแล้วนำไปชุบน้ำ เพราะเมื่อเส้นใยกัญชงถูกน้ำจะทำให้เส้นใยมีความเหนียวและทนทานมากขึ้น โดยจะนำมาใช้ในการตัดสายสะดือของแม่และเด็ก เพื่อให้ขาดออกจากกัน จากนั้นเด็กที่เกิดมาต้องมีการเรียกขวัญของเด็กตามความเชื่อของสังคมไทยเรา ชาวม้งจะมีหมอผีประจำหมู่บ้านเพื่อประกอบพิธีกรรมต่างๆ ชาวบ้านก็จะเรียกหมอผีนี้มาทำพิธีเรียกขวัญให้แก่เด็ก ซึ่งหมอผีจะทำการเรียกขวัญเด็กโดยการนำเส้นใยกัญชงมาผูกข้อมือหรือข้อเท้าให้เด็ก แล้วแต่ว่าหมอผีจะเป็นคนทำพิธีให้ โดยเส้นใยกัญชงนั้นจะใช้แทนสายสิญจน์ของคนไทยเรา ชาวม้งเชื่อว่าช่วยปิดป่าสิ่งชั่วร้ายให้เด็กได้อยู่ดีมีสุข

2) ประเพณีการแต่งงาน เมื่อเติบโตขึ้นมากการมีคู่ครองก็เป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินชีวิต หากมีการตกลงปลงใจระหว่างฝ่ายหญิงกับฝ่ายชายแล้ว จะต้องมีการสู่ขอให้ถูกต้องตามประเพณี โดยคู่บ่าวสาวนั้นเมื่อถึงพิธีแต่งงาน สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือเส้นใยกัญชง เพราะต้องใช้เส้นใยกัญชงมาผูกมือให้แก่คู่บ่าวสาว และใช้ในการทำมงคลแฝดสวมบนศีรษะให้แก่คู่บ่าวสาว เพื่อเป็นการช่วยเสริมสิริมงคลสำหรับการแต่งงาน

3) ประเพณีงานศพ เมื่อถึงบั้นปลายของชีวิตนั้น ความตายเป็นการสิ้นสุดการใช้ชีวิตทางโลก และนำไปสู่ภพภูมิของอีกโลกหนึ่งคือโลกของวิญญาณ พิธีงานศพของชาวม้ง ชาวม้งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของชีวิต ซึ่งเชื่อว่าการทำพิธีได้ครบถ้วนจะทำให้วิญญาณนั้นไปสู่ภพภูมิที่ดี พิธีงานศพจำเป็นต้องมีชุดและรองเท้าที่ทอจากผ้าใยกล้วย ซึ่งเชื่อว่าเมื่อคนตายสวมใส่ชุดและรองเท้าจากผ้าใยกล้วยนั้น จะทำให้ขึ้นไปสู่สรวงสวรรค์ได้และจะทำให้พบเจอบรรพบุรุษของตนหากใครที่ไม่สวมใส่ชุดผ้าใยกล้วย และรองเท้าจากกล้วย วิญญาณจะไม่สามารถไปหาบรรพบุรุษได้ ถ้าหากใส่เสื้อผ้าฝ้ายหรือผ้าพื้นเมืองของคนไทยที่ไม่ได้ทำจากใยกล้วย เมื่อไปถึงอีกภพภูมิหนึ่งเชื่อว่าจะถูกแย่งไปหมดเพราะถือว่าเป็นของคนอื่น ไม่ได้เป็นผ้าของชาวม้ง ซึ่งการทำชุดผ้าใยกล้วยนั้นจะทำการทอเองหรือซื้อก็ได้ ขอเพียงแค่เป็นผ้าที่ทำจากใยกล้วย ในส่วนของตัวโลงศพนั้นจะมีเชือกไว้มัดโลงศพโดยจะเป็นสัญลักษณ์กากบาท และมีนำผ้าทอใยกล้วยประมาณ 7 เมตร มัดจากโลงไปแขวนข้างบนไม้คานแล้วห้อยลงมามัดรอบโลงศพไว้ อีกที เพราะเชื่อว่าผ้ากล้วยจะทำให้ช่วยดึงผู้ตายให้ไปสู่สรวงสวรรค์ได้



1) รูปภาพประกอบประเพณีการแต่งงานของชาวม้ง



2) รูปภาพประกอบพิธีงานศพของชาวม้ง

ความเชื่อที่ปรากฏในประเพณีของชาวม้ง หมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

1) ความเชื่อด้านการรักษาการเจ็บป่วย

ชาวม้งเชื่อว่าการเจ็บป่วยนั้นมิสาเหตุมาจากผี จึงต้องมีหมอผีที่บอกถึงอาการ และวิธีการรักษาไม่ว่าจะเป็นการเช่นไหว้ผีหรือการรักษาด้วยวิธีการทางไสยศาสตร์ โดยหมอผีจะเป็นผู้ทำพิธีให้ ซึ่งในการประกอบพิธีส่วนมากจะมีกัญชงเข้ามามีส่วนร่วมด้วยเกือบทั้งหมด เช่น การรักษาคนเจ็บป่วยไม่สบาย ก็จะมีการนำเส้นใยกัญชงมามัดที่ข้อมือเพื่อใช้แทนสายสิญจน์ และให้หมอผีผู้ประกอบพิธีเป่ารายมนต์คาถาต่างๆ ให้ ซึ่งคาถาที่ใช้จะเป็นคาถาที่เรียนมาและคนสามัญธรรมดาไม่อาจจะรู้ได้

2) ความเชื่อเรื่องการปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย

กัญชงถือเป็นเครื่องรางของขลังอีกอย่างหนึ่งที่ช่วยปัดเป่าสิ่งชั่วร้ายได้ โดยการนำกัญชงมาเป็นเครื่องรางนั้น จะทำได้ 2 แบบ คือ 1.การนำผ้าใยกัญชงตัดเป็นรูปสามเหลี่ยมแล้วนำไปใส่ยาสมุนไพรต่างๆ ไว้ข้างในแล้วตัดเย็บให้เป็นรูปสามเหลี่ยมไว้แขวนหน้าบ้าน บ้างก็เอาไว้เป็นยา บ้างก็เอาไว้ไล่ผี ป้องกันสิ่งชั่วร้าย และ 2. การนำเอาเส้นใยกัญชงมามัดกับต่อไม้ แล้วนำไปล้อมรอบบริเวณบ้าน โดยชาวม้งเชื่อกันว่า จะช่วยป้องกันผีและช่วยป้องกันโรคภัยต่างๆ ได้

3) ความเชื่อในผีบรรพบุรุษ

ในทุกปีต้องมีการเช่นไหว้และทำบุญให้แก่บ้านเรือนของตนเอง โดยชาวม้งเชื่อว่าตามประตูหน้าบ้าน และเสากลางบ้าน จะมีผีบ้านผีเรือนอาศัยอยู่ จึงต้องมีการฆ่าหมูมาเช่นไหว้ โดยวิธีการจะนำเอาเส้นใยกัญชงคล้องคอหมูตัวที่จะนำไปฆ่าไว้ แล้วให้หมอผีผู้ประกอบพิธีร้ายคาถาก่อนจะนำไปฆ่า โดยชาวม้งเชื่อว่าเมื่อทำเช่นนี้เราจะสามารถถึงหมูและฆ่าหมูตัวนั้นมาเช่นไหว้ได้จริงๆ การทำพิธีบูชาบรรพบุรุษก็เช่นเดียวกัน เป็นการเคารพบรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้ว โดยจะนำเส้นใยกัญชงไปคล้องคอวัวตัวที่จะนำไปฆ่า แล้วให้หมอผีผู้ประกอบพิธีร้ายคาถาก่อนจะนำไปฆ่า โดยชาวม้งก็เชื่อเหมือนกันว่าเมื่อทำเช่นนี้เราจะสามารถถึงวัวและฆ่าวัวตัวนั้นมาทำพิธีให้แก่บรรพบุรุษได้ การทำเช่นนี้ถือว่าเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวม้งอย่างหนึ่ง ที่ชาวม้งเชื่อว่าผีบรรพบุรุษและผีบ้านผีเรือนจะคอยปกป้องคุ้มครองชาวม้ง และช่วยให้ชาวม้งใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับความสำคัญของพิธีกัญชงที่มีต่อความเชื่อของชาวม้ง ในหมู่บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ชาวเขาเผ่าม้งยังคงมีความผูกพันเกี่ยวกับพิธีกัญชงอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นการนำมาใช้ในด้านเศรษฐกิจ รวมถึงการมีความเชื่อเกี่ยวกับกัญชงที่แฝงอยู่ในประเพณี พิธีกรรมของชาวม้ง โดยชาวม้งนั้นคงยังมีวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับกัญชงอยู่มาก

ถึงแม้เวลาจะเปลี่ยนไป แต่ชาวม้งก็ได้มีการนำสิ่งต่างๆ มาประยุกต์ใช้เพื่อไม่ให้ความเป็นม้งนั้นเลือนหายไป ทำให้แสดงถึงอัตลักษณ์ได้อย่างชัดเจนของชนเขาเผ่าม้ง ซึ่งความเชื่อของชาวม้งนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันธิเวชช์ มงคลชัย² ได้ศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่องประเพณีปีใหม่ของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านตูปคอ ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย ผลการศึกษาพบว่า การดำรงชีวิตประจำวันของชาวเขาเผ่าม้งนั้นมีปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญคือที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหารและโภชนาการต่าง ๆ แต่ระบบศาสนาได้แก่ความเชื่อเรื่องผีต่าง ๆ ทั้งผีบรรพบุรุษและผีซึ่งเกิดจากสภาพธรรมชาติ เจ้าป่าเจ้าเขา ความเชื่อเรื่องผีของชาวเขาเผ่าม้งแทรกซึมอยู่ในวิถีชีวิตนับแต่เกิดจนตาย ระบบสังคมและวัฒนธรรมจึงก่อให้เกิดประเพณีสำคัญ เช่น ประเพณีเกี่ยวกับการแต่งงาน ประเพณีเกี่ยวกับการเกิด การตาย ประเพณีเกี่ยวกับสัตว์ และประเพณีปีใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาทีนี คุ่มแสง³ ได้ศึกษาโครงการวิจัยเกี่ยวกับประเพณีของชาวม้ง : กรณีศึกษาชุมชนในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ต.แม่แรม อ.แม่อิง จ.เชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าประเพณีของชาวม้ง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ประเพณีชุมชน ได้แก่ ประเพณีปีใหม่ม้ง เถลิงฉลองศักราชใหม่และเลี้ยงขอบคุณผีที่นับถือ ผีบรรพบุรุษ และผีที่คุ้มครองให้ผลผลิต เจริญเติบโต อุดมสมบูรณ์ มีการละเล่นต่าง ๆ เช่น การโยนลูกช่วง การยิงหน้าไม้ การเล่นลูกข่าง แข่งขันล้อเลื่อนไม้ 2) ประเพณีชีวิต ได้แก่ ประเพณีการเกิด เป็นการเรียกขวัญและการตั้งชื่อเด็กเกิดใหม่ และการประกอบพิธีแต่งงานผ่านพ่อสื่อ ประเพณีงานศพ เป็นงานประเพณีปิดและเป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูของผู้เป็นลูกที่มีต่อผู้ตาย

² สันธิเวชช์ มงคลชัย, “ประเพณีปีใหม่ของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านตูปคอ ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย”, *ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2549).

³ วาทีนี คุ่มแสง, *ประเพณีของชาวม้ง: กรณีศึกษาชุมชนในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ตำบลแม่แรม อำเภอมแมริม จังหวัดเชียงใหม่*, (เชียงใหม่: ม.ป.พ., 2553).

เอกสารอ้างอิง

บรรพต รัตนดิถกุล. สัมภาษณ์. 2 ธันวาคม 2561.

วาทีณี คุ่มแสง. ประเพณีของชาวม้ง: กรณีศึกษาชุมชนในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: ม.ป.พ., 2553.

สันธิเวชช์ มงคลชัย. “ประเพณีปีใหม่ของชาวเขาเผ่าม้ง บ้านต๋อบคอ ตำบลกกสะทอน อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย”. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2549.